

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๖๒

วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { ศาลแขวงพระนครใต้ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓ และมาตรา ๔
เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพ
ของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ
และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม
เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม มาตรา ๔ วรรคสอง
บัญญัติว่า ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน มาตรา ๒๙ วรรคสอง
บัญญัติว่า ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษา
อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑
เป็นบทบัญญัติในภาค ๕ พยานหลักฐาน หมวด ๑ หลักทั่วไป ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟัง
พยานบอกเล่า มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญาและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน โดยมาตรา ๒๒๖/๓
วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ข้อความซึ่งเป็นการบอกเล่าที่พยานบุคคลได้นำมาเบิกความต่อศาลหรือที่บันทึกไว้
ในเอกสารหรือวัตถุอื่นใดซึ่งอ้างเป็นพยานหลักฐานต่อศาล หากนำเสนอเพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความนั้น

ให้ถือเป็นพยานบอกเล่า วรรคสอง บัญญัติว่า ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า เว้นแต่ (๑) ตามสภาพลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่า นั้น น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ หรือ (๒) มีเหตุจำเป็น เนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า นั้น และวรรคสาม บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่ควรรับไว้ซึ่งพยานบอกเล่าใด และคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องร้องคัดค้านก่อนที่ศาลจะดำเนินคดีต่อไป ให้ศาลจดยางานระบุนาม หรือชนิดและลักษณะของพยานบอกเล่า เหตุผลที่ไม่ยอมรับ และข้อคัดค้านของคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องไว้ ส่วนเหตุผลที่คู่ความฝ่ายคัดค้านยกขึ้นอ้างนั้น ให้ศาลใช้ดุลพินิจตกลงไว้ในรายงานหรือกำหนดให้คู่ความฝ่ายนั้นยื่นคำแถลงต่อศาลเพื่อรวมไว้ในสำนวน สำหรับมาตรา ๒๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย และมาตรา ๒๒๗/๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการวินิจฉัยชี้ว่าพยานบอกเล่า พยานขัดทอดพยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน วรรคสอง บัญญัติว่า พยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้ และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ไปประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย

ในคดีอาญา การรับฟังพยานหลักฐานมีหลักการสำคัญว่าพยานหลักฐานทุกชนิดที่มีคุณสมบัติบ่งชี้ถึงข้อเท็จจริงในคดียอมรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ โดยพยานหลักฐานใดจะรับฟังได้เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณค่าในเชิงพิสูจน์ข้อเท็จจริงของพยานหลักฐานชนิดนั้น ถ้ามีคุณค่าเชิงพิสูจน์ข้อเท็จจริงมากพยานหลักฐานนั้นจะรับฟังได้มาก ถ้ามีคุณค่าเชิงพิสูจน์ข้อเท็จจริงน้อยพยานหลักฐานนั้นอาจถูกตัดออกไป บทบัญญัติมาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ เป็นเครื่องมือในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ที่กำหนดให้ศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิสูจน์ความจริงและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ได้ความจริงมากที่สุด การรับฟังพยานหลักฐานและบทตัดพยานจึงมิได้เคร่งครัดจนถึงขนาดที่เป็นการห้ามศาล

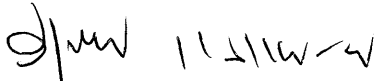
มิให้รับฟังพยานบอกเล่า ศาลสามารถรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลที่สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญาได้ แม้จะเป็นพยานบอกเล่าก็ตาม โดยมีหลักการสำคัญที่เป็นข้อห้ามในการรับฟังพยานหลักฐานว่า ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากการจงใจมีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นเท่านั้น พยานบอกเล่าเป็นพยานหลักฐานซึ่งอาจอยู่ในรูปของพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุก็ได้ ซึ่งได้แสดงถึงคำกล่าวของประจักษ์พยานที่ได้กระทำไว้นอกศาลและนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลโดยที่ไม่ได้นำตัวประจักษ์พยานมาเบิกความต่อศาลโดยตรง อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายจะมีได้ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า แต่โดยสภาพของพยานบอกเล่าย่อมมีข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดที่อาจมีความคลาดเคลื่อน ขาดเกิน หรือเบี่ยงเบนจากเนื้อหาเรื่องราวที่เป็นจริง น้ำหนักของพยานบอกเล่าจึงไม่มั่นคง แต่ก็มิได้ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าเป็นการเด็ดขาดหรือเคร่งครัด โดยมีข้อยกเว้นให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่านี้ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า (๑) ตามสภาพลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าที่น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ หรือ (๒) มีเหตุจำเป็น เนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า นั้น นอกจากนี้ กฎหมายกำหนดมาตรฐานการพิสูจน์ไว้ในมาตรา ๒๒๗ ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงในคดีเพื่อคุ้มครองบุคคลโดยไม่พิพากษาลงโทษจำเลย เว้นแต่จะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น หากมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย และมาตรา ๒๒๗/๑ กำหนดดุลพินิจของศาลในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน กรณีที่เป็นพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่อง ซึ่งรวมถึงพยานบอกเล่าด้วยว่าศาลต้องชั่งน้ำหนักอย่างระมัดระวัง โดยหากไม่มีเหตุผลอันหนักแน่นเพียงพอ มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุนด้วย ก็ไม่ควรเชื่อพยานบอกเล่าโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย

รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในส่วนของหลักนิติธรรมไว้ว่า บุคคลจะถูกลงโทษทางอาญาได้ก็ต่อเมื่อมีการกระทำ และกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ โดยโทษที่จะลงแก่บุคคลจะหนักกว่าโทษที่กฎหมายใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ส่วนหลักความเสมอภาครับรองให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน

และต้องปฏิบัติต่างกันต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญแตกต่างกัน รัฐธรรมนูญยังคุ้มครองบุคคลในส่วนของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคอย่างเสมอกัน และในคดีอาญาผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ มุ่งประสงค์ให้ศาลแสวงหาข้อเท็จจริงให้ได้ความจริงมากที่สุด เพื่อพิสูจน์ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยให้ศาลมีอำนาจในการรับฟังพยานบอกเล่าเพื่อลงโทษจำเลยได้ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพยานบอกเล่านั้นมีความน่าเชื่อถือและมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถนำประจักษ์พยานมาเป็นพยานตามมาตรา ๒๒๖/๓ ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั้นน้ำหนักพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงพยานบอกเล่าอย่างระมัดระวัง โดยให้รับฟังได้ในกรณีที่มีเหตุผลหนักแน่นหรือมีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วยตามมาตรา ๒๒๗/๑

บทบัญญัติมาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญา โดยให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการแสวงหาข้อเท็จจริงให้เหมาะสมแก่รูปคดีโดยมีมาตรฐานการพิสูจน์และการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเป็นสิ่งกำกับนำไปสู่การรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ อีกทั้งในส่วนของ มาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสาม บัญญัติให้ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่ควรรับไว้ซึ่งพยานบอกเล่าใดและคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องร้องคัดค้าน ก่อนที่ศาลจะดำเนินคดีต่อไปให้ศาลจดรายงานระบุนาม หรือชนิดและลักษณะของพยานบอกเล่า เหตุผลที่ไม่ยอมรับ และข้อคัดค้านของคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการให้สิทธิในการคัดค้านการรับฟังพยานบอกเล่าของศาลได้อันเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองคู่ความในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และบทบัญญัตินี้ดังกล่าวใช้บังคับทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย มิได้เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล โดยใช้บังคับแก่คู่ความทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลแต่อย่างใด ประกอบกับมิได้เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความผิด ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง
มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ